

Ik draag geen groot statement in mij

”

TEKST
EVELYNE COUSSENS

Wat moet een theatermaker van Turkse origine met een tekst van Eric De Volder, die zijn personages zo uit de Vlaams-katholieke klei leek te trekken? Het is een vooroordeel dat in 'Nachtelijk Symposium' twee keer lik op stuk krijgt: niet alleen gaat de tekst over méér dan Vlaamse klei; De Volder schreef het in Turkije, het land waar **Mesut Arslan** geboren is.

Mesut Arslan (*1972) dooft de lichten. In de totale duisternis werkt enkel nog het grommen van schimmen die om elkaar heendraaien als dolgedraaide beesten of krakend tegen elkaar opboksen. Wanneer Arslan het licht opnieuw ontsteekt zijn we nog steeds in de kelder van de KVS_Bol, waar de regisseur en zijn ploeg repeteren voor *Nachtelijk Symposium*. We staan voor een enorme houten bak, een recht-hoekige arena waarin grote tollen heen en weer springen – je schrikt van de kracht en de eigenzinnigheid waarmee ze hun koers bepalen, tegen elkaar en de randen van de arena optornen, steeds vermoeder hun weg zoeken om uiteindelijk om te vallen. De beeldende installatie is van de hand van kunstenaar Lawrence Malstaf, met wie Arslan voorheen al werkte voor de voorstelling *Betrooyal* (2014). Malstaf's installaties zijn doorgaans minimalistisch: één uitgepurd concept, zoals hier: de tollenkak. In de bak zullen de personages van De Volders *Nachtelijk Symposium* zich een

plek zoeken, onrustig uitwijkend voor de gevaartes die om hen heendraaien. "Ze zijn zwaar ja", knikt Arslan. "Gevaarlijk ook, er schuilt veel kracht in." Minstens evenveel kracht schuilt er in de tekst die Eric De Volder schreef in 1994. Daarin heeft het gezin Meiresonne – moeder Adrienne, drie zoons en aangehangels – onder het geweld van vader Philemon. In een nacht die opgeweekt raakt door drank en doodsangst besluiten de zoons naar boven te gaan, waar vader slaapt, om met een kapmes een eind te maken aan de tiranie. Maar tussen droom en daad... De installatie is voor Arslan het samenbrengen van die droom en daad, van wild tollende, onbewuste hereningspels die een uitweg zoeken, versus de rationaliteit van de realiteit. Arslan: "Iedere avond opnieuw gaan ze naar boven om hem te vermoorden. Nooit gebeurt dat."

TOTAAL VERKRAMPT

Arslan is gefascineerd door het samenbrengen van de 'lineaire' en 'circulaire' krachten die in elke mens huizen. Je zou het ook het 'rationele' en het 'spirituele' kunnen noemen,

of voor wie wilt: het Westen en het Oosten. Waarbij het Westen staat voor een overwicht aan systemen die de mensen vastzetten, waar men in het Oosten de vrije beweging huldigt. "Ik ben niet voor het een of het ander", zegt Arslan. "Je hebt beide nodig. Maar het valt op dat er in het Westen veel 'staten' zijn – van het Latijnse stare, staan – en het woord voor 'staaf' in Turkije afgeleid is van de vorming, bewegen. In het Westen bouwde men kastelen van steen en organiseerde men een samenleving daarrond, in het Oosten bleven nomadische volkeren maar een maand of drie in een houten verblijfplaats, om dan verder te trekken." Arslan weet heel goed waarom hij, 'den Turkse jongen', juist kiest voor een tekst die zo oer-Vlaams lijkt: omdat De Volder voor hem niet enkel het verhaal vertelt van de familie Meiresonne, maar het verhaal van zoveel mensen die vastzitten in een systeem en vergeten te luisteren naar hun intuïtie. De familie Meiresonne is totaal verkrampt: de gezinsleden spreken zonder iets te zeggen. Arslan: "Ze hebben geen grip meer op hun gevoelens, op wat ze eigenlijk willen, of dro-

"Beschuldig niet Trump, kijk naar het systeem dat hem heeft voortgebracht"

men. Ze zijn het resultaat van een systeem dat hen beheerst. Daarom ook beschuldig Eric De Volder de vader niet echt, ook al is hij gewelddadig, want hij is evengoed het resultaat van een mentaliteit: dat een mens moet werken, het maken in het leven – een kapitalistisch, lineair denken. We beschuldigen Donald Trump, maar we hoeven hem niet te beschuldigen, wel het systeem dat hem heeft voortgebracht. Het is over die systemen dat ik de discussie wil openen."

TURKSE EN BELGISCHE VLAM

Toch is de keuze voor *Nachtelijk Symposium* niet alleen ingegeven door die maatschappelijke lading – sowieso is hij een fan van Eric De Volder, de auteur en regisseur die in 2010 onverwachts overleed. Arslan: "Eric was speciaal voor mij, als bron van artistieke inspiratie, maar ook als mens. Ik leerde hem kennen na zijn voorstelling *Brand*. Ik stapte op hem toe en vroeg of ik zijn teksten mocht lezen. Dat verbaasde hem – Eric ontscheerde zijn

eigen teksten, het kwam zelden voor dat iemand anders dat wilde doen. Hij nodigde mij uit naar zijn atelier in Gent, en daar hing een Turkse en een Belgische vlag broederlijk naast elkaar – bleek dat hij al twintig jaar een atelier had in Izmit. Hij heeft in Turkije vier stukken geschreven, onder meer *Kamer en de Man*, het eerste stuk dat ik van hem geënceneerd heb. Ook *Nachtelijk Symposium* is daar geschreven, en vertaald, want ik heb zijn werk eerst in het Turks gelezen."

© Danny Williams

“Op rituele momenten heeft de mens altijd gedanst”

De Volder was niet enkel auteur en theatermaker, maar ook scenograaf en beeldend kunstenaar. Arslan knikt: “Hij schilderde op scène, met het licht, met de grime op de gezichten van zijn acteurs.” Het brengt hem terug bij zijn eigen noodzaak om geen ‘puur’ theater te maken, maar eerder te zoeken naar een ‘totaaltheater’ waarin ook dans en beeldende kunst verweven zijn. Arslan: “De geschiedenis van theater begint voor mij niet bij de Grieken, maar bij het ontstaan van de mens zelf – en op rituele momenten heeft de mens altijd gedanst, zich gekostumeerd, gezongen, gesproken, en dat vaak allemaal tegelijk. Maar op de een of andere manier zijn we al die kunstvormen uit elkaar beginnen trekken. In theater heeft men de tekst naar voor getrokken als het belangrijkste element van de voorstelling, in sommige gevallen zo radicaal dat er zelfs geen interpretatie meer nodig is – in Engeland zeggen bepaalde gezelschappen de tekst exact zoals die er staat, en

dat volstaat. Toen ik *Betrayal* wilde doen van Harold Pinter mocht ik van de manager van de erven-Pinter geen woord veranderen aan de tekst. De reden? ‘The text is perfect’. (lacht) In deze tijd, kan je nagaan. Ik wil graag al die verschillende kunsttalen opnieuw samenbrengen, zoeken naar één overkoepelende theatertaal.”

POLITIEKE OPSTELLING

Om het publiek zo intens mogelijk in die ervaring mee te nemen, plaatst Arslan het in *Nachtelijk Symposium* niet op afstand op een tribune, maar rond de arena, als rechtstreekse getuigen van de strijd die de Meiressones leveren. Zodat de spelers niet alleen tegen elkaar spreken, maar ook tegen de toeschouwers. Het is een politieke opstelling, ver van de veilige, burgerlijke blik vanuit het traditionele rode zeteltje. Het is in het zoeken naar theater dat direct impact heeft dat Arslan misschien wel zijn plaats gevonden heeft in

de KVS van Michael De Cock, het Brusselse huis waaraan hij de volgende vijf jaar verbonden is. “Vijf jaar, tenzij ze me buitengooien na deze voorstelling natuurlijk”, lacht de regisseur, maar daarna wordt hij ernstig. “Neen, het zoeken naar deze theatertaal is het enige wat ik vandaag kan doen, als kleine maker – ik draag geen grote statements in mij, hoewel de wereld rondom mij crazy is.” Of hij dan nooit de behoefte voelt om te reageren op de schending van de mensenrechten in in zijn thuisland? “Ik draag mijn land in mij”, zucht hij. “Maar ik heb het gevoel dat ik niet veel kan veranderen aan de situatie in Turkije. Ik heb dat wel geprobeerd, na de Gezi-protesten, maar er is niet veel mogelijk dat helpt. Dit kan ik wél: theater maken. Het is het beste wat ik op dit moment kan doen.” ■

Première op 19 april in KVS_Box, Brussel.
kvs.be

De Morgen/Special 29/03/2017, bladzijden 38 & 39

All rights reserved. Gebruik and reproductie enkel mits toelating van de uitgever via De Morgen/Special

